

## ZE SOCIALISTICKÝCH ARMÁD

# K POČÁTEČNÍMU OBDOBÍ VÁLKY

Upraveno ze sovětského tisku

Ozbrojené síly velkých států mají ve výzbroji celou řadu prostředků napadení — strategických a operačně taktických, raketových jaderných zbraní a ostatních zbraní hromadného ničení i konvenčních zbraní. Jejich použití, v různém pořadí a v různých spojitostech v závislosti na vojenskopolitické situaci, ovlivní i zahájení války. Obě strany mohou tedy zahájit válku použitím

— všech prostředků napadení, zejména strategických jaderných zbraní,

— konvenčních zbraní a taktických jaderných zbraní,

— konvenčních zbraní.

Každé variantě odpovídá i **charakter počátečního období války**. Lze o něm hovořit do jisté míry v lokální válce a ve světové válce jen v tom případě, bude-li zahájena a vedena konvenčními zbraněmi nebo konvenčními a částečně i taktickými jadernými zbraněmi. Přitom podstata, doba trvání a obsah počátečního období války v těchto podmínkách se budou zásadně lišit od teorie, rozpracované v padesátých letech.

Počáteční období války může trvat jen velmi krátce a jen do té doby, než obě strany použijí jaderné zbraně. V jeho průběhu může jedna ze stran na některém válčišti dosáhnout v nejlepším případě jen operačně strategických cílů. **Nelze tedy toto období posuzovat za rozhodující období války.**

V jeho průběhu nebudou ani vedeny rozhodné boje na zemi, ve vzduchu a na moři s využitím hlavních sil. Obě strany se budou snažit zničit protistojící uskupení vojsk prvního strategického sledu, zejména jaderné prostředky na válčišti. Vlastní ozbrojené síly na válčišti musí proto využít výhody, která vyplývá z převahy v pozemních silách, k rychlému překonání jaderných minových zátarasů a připravených obranných čar i k obsazení důležitých prostorů na hlavních směrech.

Úspěch či neúspěch v tomto období může ovlivnit značně operačně strategickou situaci, zvláště pozdější účinné použití jaderných zbraní i celý další průběh války. Čím větší bude tedy dosažený

úspěch, tím příhodnější situací budou mít vlastní ozbrojené síly a celá země při přechodu k jaderné válce, tím účinnější může být úder vlastních strategických sil na válčišti. Vyplyvá z toho i požadavek mít početné ozbrojené síly, schopné úspěšně bojovat v prvních dnech války jen konvenčními a v nutných případech i tak-tickými jadernými zbraněmi.

Veškerá činnost bude probíhat ve zvláštní situaci a v boji za strategickou iniciativu, ve snaze

— včas zasadit jaderné zbraně do boje,

— uskutečnit rozsáhlá státní a vojenská opatření k přechodu země na válečné podmínky.

Úsilí bude směřovat k tomu, aby zejména první etapa mobilizace a přípravy záloh skončila v krátké době. Přechod k použití jaderných zbraní může těmto opatřením zabránit.

**Ve světové jaderné válce**, zahájené ihned s neomezeným použitím všech jaderných zbraní, zejména strategických, počáteční období ztrácí svůj samostatný význam, mění se jeho obsah a hranice v čase a prostoru.

Ozbrojené síly obou stran mohou již dnes použít ohromné zásoby strategické a operačně taktické jaderné munice ke zničení nepřítelů doslova v prvních hodinách a dnech války. V souladu s dalším rozvojem strategických prostředků napadení roste jejich úloha, rostou i možné výsledky jejich použití a zkracuje se doba ke splnění strategických i operačních úkolů. V takové situaci bude obtížné vymezit zvláštní počáteční období, neboť **zahájení války může být společné s jejím vyvrcholením** — a v tom je kvalitativně nová stránka jaderné války. Na základě objektivních předpokladů lze tedy soudit, že světová jaderná válka bude mít rychlý průběh.

V jaderné světové válce mohou být zasazeny do boje všechny prostředky, které jsou v plné bojové pohotovosti, ve velmi krátkém čase. Zejména použití mohutných raketových jaderných úderů zabezpečí splnění hlavních strategických cílů a určí světovou vojenskopolitickou situaci. Z toho tedy vyplývá, že **v jaderné světové válce za oboustranného použití jaderných zbraní může počáteční období splýnout s celým průběhem války**.

Proto veškeré pokusy aplikovat teorii počátečního období na světovou jadernou válku vedou k závažným protikladům.

Např.

— podle přijaté teorie počáteční období války trvá po dosažení blízkých stra-

tegických cílů války; avšak již v důsledku prvního jaderného úderu může být dosaženo i hlavních cílů války;

— v rámci počátečního období války budou probíhat první strategické operace na válčištích ke splnění bližších cílů války; v jaderné světové válce se vedou takové operace na celou hloubku válčiště s cílem dokončit porážku nepřítelů na válčišti a obsadit všechny životně důležité prostory jeho teritoria, tzn. řeší základní úkoly války. První strategické operace přerůstají tedy rámec počátečního období války v jeho dosavadním chápání.

Vyskytují se i některé jiné názory, např.:

— počáteční období války končí zasažením dalších strategických sledů do sražení,

— počáteční období války končí v okamžiku zásadního zlomu ve strategické situaci,

— je možné se obejít bez vymezení časového trvání počátečního období války, — počáteční období trvá 2—3 dny, někdy i několik hodin.

Vyřešit tyto protiklady na základě dosavadní teorie není možné. Vždyť např. faktor času je jen jeden a přitom ne rozhodující ukazatel. **Hlavní podstata je v tom, že ve válce s neomezeným použitím jaderných zbraní budou řešeny hlavní strategické úkoly současně již při zahájení války a ne postupně jako dříve.** Přitom jejich splnění mohou dosáhnout jen vojska prvního strategického sledu (raketová vojska strategického určení, přihraniční vojenské okruhy, vojsko PVOS a námořnictvo), připravené po všech stránkách již v míru.

V jaderné válce tudíž odpadají všechny prvky, které charakterizovaly dosavadní složitou teorii počátečního období války. I zachování termínu „počáteční období války“ nesprávně orientuje velitelský sbor na minulost, snižuje jeho pozornost k opatřením bojové pohotovosti vojsk a vede v řadě případů k nesprávnému hodnocení úlohy různých druhů ozbrojených sil ve válce.

—☆—

Z analýzy reálných podmínek vedení jaderné války vyplývá i **zásadně jiná její periodizace**. Bývalý ministr obrany SSSR maršál R. J. Malinovskij charakterizoval obsah strategické operace na válčišti třemi obdobími:

- bezjaderné bojové činnosti,
- rozhodující jaderné činnosti,
- konečné činnosti.

**Bezjaderné období** může být za určitých podmínek zahájením války, zejména v tom případě, bude-li předcházet ozbrojený konflikt na jednom z druhořadých válčišť. Není však vyloučeno, že tomu tak bude i na hlavním — západním válčišti v Evropě, kde může trvat krátkou dobu — několik hodin až několik dní. Obdobně tomu bude i jinde, neboť přechod k neomezenému použití jaderných zbraní na hlavním válčišti vyvolá jejich současné použití i na ostatních válčích.

Bojová činnost bude probíhat různě. Začne současně na všech válčích, nebo postupně s určitým časovým odstupem.

V průběhu bojů mohou vojska nepříteli přejít k omezenému použití taktických jaderných zbraní, což zvýší dynamiku a rozhodnost ozbrojeného zápasu. Kritická situace nastane, rozhodne-li se nepřítel použít všechny jaderné zbraně, tj. i strategického určení. Vlastní strategické a operačně taktické jaderné zbraně musí být proto ve stále bojové pohotovosti k okamžitému nasazení. Neustálé upřesňování plánu jejich použití v souladu s měnící se situací je nejdůležitějším úkolem velitelů a štábů.

Bezjaderné období války lze tedy v určitém smyslu hodnotit jako počáteční období války. **Jen v určitém smyslu proto, neboť vzhledem k jeho krátkému trvání není možné plnit strategické úkoly.** Podaří se je splnit jen částečně.

Začne-li válka s použitím všech prostředků jaderného napadení, bezjaderné období nemusí být.

**Jaderné období** je rozhodující období strategických operací i celé války, kterým válka začíná, popřípadě začíná za bezjaderným obdobím.

Jeho obsahem je intenzivní použití jaderných úderů na obou stranách. Současně se rozvinou těžké boje protivzdušné, protiraketové a protikosmické obrany ke zmaření jaderných úderů nepříteli. Ve strategických operacích na válčích budou vedeny vysoce manévrové útočné i obranné boje, jejichž průběh podstatně ovlivní raketová vojska, tanková a mechanizovaná vojska.

Určení správné periodizace války není formální. Jde především o zásadní upřesnění možného charakteru vedení ozbrojeného zápasu v dané etapě rozvoje technických prostředků. Z podstaty nové periodizace vyplývá, že v soudobých podmínkách bude nutné zaměřit hlavní pozornost na zabezpečení připravenosti země a ozbrojených sil k vedení časově krátké jaderné války.

Toto období bude pravděpodobně **velmi krátké a nelze vyloučit, že bude i jediným obdobím války.** V jeho průběhu se budou obě strany snažit dosáhnout hlavních strategických cílů, přičemž rozhodující význam bude mít první úder strategických pohotovostních jaderných sil s využitím nejmohutnějších jaderných náplní. V příznivých podmínkách mohou být použity i první jaderné údery vyšších svazů. Jaderné zbraně strategického a operačně taktického určení budou použity převážně v prvních dnech války; v dalších dnech se množství úderů podstatně sníží.

Ozbrojené síly budou mít velké ztráty. Zamoření rozsáhlých prostorů velmi ztíží, popřípadě i znemožní na mnoha směrech bojovou činnost vojsk, která nebyla vyřazena z boje.

Zničení hlavních center země, mnohamilionové ztráty, dezorganizace státního i vojenského řízení, systému dopravy a spojení ovlivní mobilizaci; bude pravděpodobně probíhat jen v jednotlivých nezasažených prostorech. V důsledku dezorganizovaného národního hospodářství nebude dlouho možné obnovit výrobu, zejména složité bojové techniky.

**Včasný a cílevědomý použití všech prostředků jaderného napadení, zejména strategických jaderných zbraní, může válka v tomto období skončit.**

**Konečné období** bude následovat za jaderným obdobím v tom případě, že válka neskončila.

Základním prostředkem boje budou konvenční zbraně, zejména ty druhy, které může výroba zajistit v průběhu války; kromě toho může být použita i část zbylých jaderných zbraní.

V tomto období mohou končit strategické operace na válčích a budou probíhat další dílčí operace zbylými silami v některých prostorech a na samostatných směrech. Velký vliv na celkový výsledek budou mít tanková uskupení a letectvo, které bude používat konvenční prostředky a jednotlivé jaderné údery. V každém případě **strana, která bude mít větší množství jaderné munice a nosičů, bude mít strategickou převahu nad nepřítelem.**